

HAI NGÔI CHÙA TRONG DI SẢN VĂN HÓA THẾ GIỚI AYUTTHAYA (THÁI LAN)

LƯƠNG HOÀI THANH*

Wat Phra Si Sanphet - Ảnh: Tác giả cung cấp

Wat Maha That - Ảnh: Tác giả cung cấp

Ayutthaya được vua Ramathibodi I (U - Thong) thành lập vào tháng 3 năm 1351 và bị quân đội Miến Điện phá hủy vào tháng 4 năm 1767. Như vậy, Ayutthaya đã là thủ đô của nước Siam trong 417 năm. Trong suốt thời kì tồn tại của mình, Ayutthaya không chỉ là kinh đô mà còn là một trung tâm kinh tế, chính trị, văn hóa quan trọng nhất của cả nước, là một trong những đô thành giàu có nhất khu vực Đông Nam Á khi đó.

Cố đô Ayutthaya hiện nay nằm trên địa bàn thuộc tỉnh Ayuttaya, cách thủ đô Bangkok 76km về phía Bắc. Với những di tích lịch sử minh chứng cho một thời kì phát triển vàng son của mình, cố đô Ayutthaya đã được công nhận là Di sản văn hóa thế giới vào năm 1991. Trong số các di tích còn lại của di sản văn hóa thế giới Ayutthaya, nổi bật nhất là các ngôi chùa cổ. Dưới đây, chúng tôi xin giới

thiệu hai ngôi chùa tiêu biểu nhất và hay được nhắc tới trong sách sử của Thái Lan, đó là: Wat Phra Si Sanphet và Wat Maha That.

1. Wat Phra Si Sanphet

Wat Phra Si Sanphet, một trong những ngôi đền quan trọng nhất của Hoàng cung Ayutthaya, được xây dựng dưới triều đại của Vua Ramathibodi I (U - Thong) và, đến năm 1448, dưới triều vua Boromatrailokanat (1448 - 1488), chính thức trở thành ngôi đền Hoàng gia. Từ thời điểm đó, một loạt những công trình và tượng thờ mới được xây dựng và làm thêm, như: tòa chính điện (Viharn) được dựng lên năm 1499, bức tượng Phật Chao Phra Si Sanphet cao 16m được dát bằng 172kg vàng được làm năm 1500... Và, ngay sau khi được hoàn thành, pho tượng Chao Phra Si Sanphet trở thành đối tượng được tôn kính nhất trong Viharn của Hoàng gia và cũng được xem là hình ảnh quan trọng nhất tại kinh đô Ayutthaya cho tới khi kinh đô bị quân

* Trường Đại học Tây Bắc

đội Miến Điện tàn phá năm 1767. Vì là tu viện Hoàng gia và được đặt trong cung điện, nên tại Wat Phra Si Sanphet không có các Sangavasa (các nhà sư) sinh sống, dù họ vẫn thường được mời đến vào các buổi lễ hỏa táng của hoàng gia hay tham dự vào các nghi lễ tôn giáo như lễ Tuyên thệ trung thành (2 năm một lần); lễ bố thí cho các sư tăng...

Tại khu trung tâm của Wat Phra Si Sanphet, là ba ngôi tháp mộ lớn kiểu Chedi (Chedi là dạng tháp hình chuông) cùng ba ngôi đền nhỏ (mon-dop) có cấu trúc hình vuông phía trước được dùng để lưu giữ các bức tượng Phật. Ở phía Tây, bên cạnh Bảo tháp cuối cùng là một tòa nhà hình chữ thập - nơi đặt bức tượng Phật lớn Chao Phra Si Sanphet. Ở phía Đông là tu viện quan trọng nhất vì đó là nơi cất giữ tro của các vị vua Ayutthaya như Boromatrailokanat, Ramathibodi II, Bororomaratchathirat III... Tu viện lớn này đứng giữa tịnh xá (Vihara) Phra Lokanat ở phía Bắc và Phra Palelai ở phía Nam. Trước mặt ba Tịnh xá này, có một tu viện ở phía Bắc và một phòng thờ ở phía Nam.

Rất tiếc là, toàn bộ Wat Phra Si Sanphet đã bị quân đội Miến Điện đốt cháy trong lần tấn công thứ hai vào Ayutthaya năm 1767. Trong lần tấn công và xâm chiếm này, người Miến đã lấy đi rất nhiều kho báu và tàn phá rất nhiều các công trình quan trọng. Bức tượng lớn Chao Phra Si Sanphet bị lấy đi toàn bộ phần vàng ròng bọc bên ngoài và chỉ để lại lõi tượng bằng đồng. Sau này, vua Rama I (1782 - 1809) của vương triều Bangkok đã ra lệnh chuyển phần cốt của bức tượng Chao Phra Si Sanphet từ Ayutthaya về Wat Phra Chetuphon (Bangkok) và đưa vào bên trong một Bảo tháp được xây dựng đặc biệt để lưu giữ. Và, ngôi tháp đặc biệt này được đặt tên là Phra Si Sanphetdayan Chedi.

Ngày nay, cả cố cung và ngôi chùa đều được chính quyền chú ý gìn giữ, bảo tồn và khôi phục một số hạng mục (như đoạn chóp tròn trên đỉnh của ba ngôi mộ tháp).

2. Wat Maha That

Wat Maha That (chùa đại tháp) nằm trên thành phố đảo trung tâm của kinh đô Ayutthaya (trong tiểu khu Thawasukri hiện nay), ở bờ phía Tây của con kênh Khlong Pratu Khao Pluak - một con kênh quan trọng trong thời kỳ Ayutthaya đã

được lấp đầy và san phẳng vào đầu thế kỷ XX.

Wat Maha That là một trong những khu chùa Phật giáo lớn nhất và quan trọng nhất của vương quốc Ayutthaya được xây dựng theo phong cách kiến trúc Khmer với chất liệu chủ yếu là đá ong và gạch và gồm những công trình công trình kiến trúc lớn sau: ngôi tháp lớn Prang (prang, kiểu tháp mô phỏng của tháp Khmer) ở chính giữa tượng trưng cho núi vũ trụ Meru cao 46m; bốn tháp prang nhỏ tượng trưng cho bốn lục địa ở bốn mặt tháp prang lớn; một sân lớn với các hàng tượng Phật bao quanh khu tháp; tu viện lớn của Hoàng gia Ayutthaya Viharn Luang ở phía Đông của Prang chính; các tịnh xá lớn nhỏ khác nhau và, ngoài cùng, là các cổng ra vào ở phía Đông và phía Bắc. Trong các tháp Prang, hiện còn những bức bích họa đẹp thời Ayutthaya thể hiện các hình Phật ở những tư thế đứng, ngồi và đang bước đi; còn trong tu viện có bức tranh tường lớn minh họa Vessanta Jataka.

Theo thời gian, các Prang chính tại Wat Maha That đã bị sụp đổ nhiều và đã được tu bổ và khôi phục lại. Và, vào năm 1633, trong lần tu bổ lớn, vua Prasat Thong đã cho khôi phục lại Prang chính và đẩy ngôi tháp cao thêm 12m so với ban đầu. Thế nhưng, trong lần tấn công lần thứ hai của quân đội Miến Điện vào Ayutthaya năm 1767, Wat Maha That cũng không tránh khỏi bị đốt cháy và cướp phá như các ngôi chùa và các tu viện khác trong kinh thành Ayutthaya. Các Prangs chính của Wat Maha That còn tồn tại đến triều đại của vua Rama V và sụp đổ vào năm 1911 dưới thời kì trị vì của Rama VI. Năm mươi năm sau sự sụp đổ của Wat Maha That, một hầm mộ đã được tìm thấy. Và, vào năm 1956, Bộ Mỹ thuật Thái Lan đã cho khai quật và phục hồi Wat Maha That. Trong cuộc khai quật này, các nhà nghiên cứu đã phát hiện ra các xá lý trong một hầm mộ sâu 17m bên dưới lòng đất. Các xá lý là các tinh thể, kích thước bằng một hạt gạo được đặt trong hộp đựng nhỏ bằng vàng. Tất cả các di vật này hiện đều được bảo quản và trưng bày tại Bảo tàng quốc gia Chao Sam Phraya ở Ayutthaya. Trong quá trình khai quật, các nhà khoa học còn phát hiện được bên trong Prang chính một bức bích họa của thời kỳ Ayutthaya mô tả các chủ đề Phật giáo./.